

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدمات

جزوات دوره قرآن و تربیت (سیر تحول دینی در قرآن کریم)

حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالکریم بهجت پور

- ۱- تعریفی از مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی
- ۲- توضیح اهمیت روش در تعلیمات و تربیت دینی
- ۳- نقدی بر اقدامات بدون روش در حوزه های مختلف فرهنگی و اجتماعی مثل عفاف و پوشش و امر به معروف و نهی از منکر
- ۴- بیان تفاوت روش در علوم آموزشی اسلامی (کلام، اخلاق، فقه) با روش های تربیتی قرآنی
- ۵- قرآن متنی ناظر به واقعیتی خارجی یعنی معاصران نزول است. هر چند در همان نزول درباره معاصران به نسل ها و مردمان غیر مکی و مدنی توجه داشته است. امام صادق «نَزَلَ الْقُرْآنُ بِأَيَّامِكِ أَعْنِي وَاسْمَعِي يَا جَارَهُ»
- ۶- معاصرانی که قرآن با آنها سخن گفته و یا در باره آنها سخن گفته سه گروهند:
الف: پیامبر که رهبر تحول و اصلاح گر جامعه است.
ب: گروه همراهی که پیام های وی را پذیرا شدند.
ج: معارضانی که بر باورها، ضد ارزش ها و رفتار ناهنجار جاهلی گذشته پافشاری می کردند، این ها مدافع وضع گفتمان جاهلی و مخالف تغییر بودند.
- ۷- سخن از سیر تحول، مباحث رو به جلو و پیشرفت جامعه است، از این رو به سیر تحول گروه همراه با دعوت پیامبر گره خورده است. پیامبر(ص) که به گفته آیه اول سوره ابراهیم، خود رهبر تحول و قاعده آن است،

مدافعان وضع موجود که مانع و سنگ راه تحول هستند. از این رو جز در موارد نادر و به عنوان استلزامی تکیه اصلی بر گروه اول است.

۸- انتخاب معاصران نزول از بین مکیان و اهالی مدینه به خاطر شدت جهالت و صعوبت اصلاح آنها بود. از این رو با وجود چهار تمدن ایران، روم، مصر و یمن این منطقه دور از مدنیت و تمدن انتخاب شد تا قدرت و ظرفیت مستقل قرآن در تحول سازی را نمایان کند.

۹- روایت امام صادق(ع): «نَزَلَ الْقُرْآنُ بِإِيَّاكَ أَعْنِي وَ أَسْمَعِي يَا جَارَةَ» کاشف از اصالت نداشتن مردم مکه و مدینه و تنها نمونه و مثل بودن آنها است از این رو آموزه های قرآن از ابتدا در تاریخ دفن نمی شوند و جهان شمول و موافق فطرت هستند.

۱۰- تحول دینی با بیان ربوبیت انحصاری خدا بر انسان آغاز می شود. این بحث اولی ترین و با اهمیت ترین موضعی است که پایه دیگر مباحث تحول ساز قلمداد می شود.

۱۱- ربوبیت مفهومی برگرفته از ماده «رب» به معنای مالک و صاحب اختیار است. ربوبیت به معنای تربیت و رشد لازمه آن است. در باره خدا و مدعیان الوهیت وقتی سخن از ربوبیت می شود یعنی بحث از اختیارداری است که از منظر مالکیت به اداره و تمشیت امور مربوط می پردازد و مراد مربیان عرفی نیست.

۱۲- از این رو علت مقاومت شدید صاحبان قدرت و جایگاه های اجتماعی با دعوت انبیا به ربوبیت خدای سبحان روشن می شود. کسانی مثل فرعون و یا نمرود نگران موقعیت و قدرت خود هستند و دعوت انبیا به توحید ربوبی را در ضدیت با اقتدار خود را ارزیابی می کردند.